

7. ПЛАН И ПРОГРАМА ЗА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈАТА ПО СТОМАТОЛОШКА ПРОТЕТИКА

Програмата за специјалистичка надградба на докторот по дентална медицина во стоматолошката протетика е концентрирана во неколку меѓусебно поврзани целини:

- материјали и технологии на обработка и нивна примена во лабораториската и клиничката стоматолошка протетика,
- физиологија на стоматогнатиот систем, што покрај знаење за нормалната функција вклучува и знаење за дијагностика и протетска терапија на темпоромандибуларните дисфункции,
- биомеханика на стоматогнатиот систем и влијание на протетските конструкции врз неа, конвенционална протетска терапија и рехабилитација на стоматогнатиот систем,
- имплантно-протетска терапија на делумно и целосно беззабна вилица,
- клиничко-епидемиолошки истражувања за можностите за спроведување на протетска терапија и рехабилитација.

Специјализацијата од стоматолошка протетика со содржината ги следи:

- морфолошко-анатомските карактеристики на орофацијалната регија и функционалната динамика на стоматогнатиот систем
- биомеханиката на стоматогнатиот систем
- етиологијата и клиничката манифестација на дисфункции на стоматогнатиот систем, нивна дијагностика и терапија
- клиничката манифестација на делумна и целосна беззабност
- планирање и спроведување на едноставни и сложени тераписко-рехабилитациски постапки на делумно или целосно беззабни пациенти
- влијание на протетските материјали на стоматогнатиот систем и организмот во целина
- протетски материјали и современи лабораториски техники
- психолошка проценка на пациентите при планирање на протетската терапија
- епидемиолошка состојба на делумна и целосна беззабност и последици од несоодветна терапија
- мултидисциплинарна соработка во терапијата на протетско-хируршки пациенти
- протетска работа со високи професионални и етички стандарди
- понатамошно усовршување на професионалното знаење и вештини
- биомедицинските науки во врска со стоматолошката протетика
- технолошко-техничките науки во врска со стоматолошката протетика
- развој на научниот пристап во процесот на размислување и стимулација на професионалниот интерес.
- начела на научната методологија
- интерпретација на литературните податоци
- истражувачки активности
- устна и писмена презентација на клиничките и истражувачките сознанија.

1. Програма на специјализацијата од областа стоматолошка протетика - распоред на активности

Основната програма на тригодишната специјализација ја чини 70% од времето предвидено за клиничка работа и лабораториски активности, додека останатите 30% се однесуваат на дополнителни активности кои варираат во согласност со индивидуалните потреби на специјализантот. Овие активности вклучуваат:

- Дополнителни работни курсеви
- Специјализирани курсеви
- Дополнителна клиничка работа
- Истражувачки активности
- Проценка на терапевските резултати
- Присуство на научни и стручни собири
- Присуство на предавање на гости предавачи.

3. Времетраење и структура на специјализацијата

Специјализацијата од областа стоматолошка протетика вклучува теорија и клинички, односно заботехничка лабораториска работа, со оглед на фактот што клиничката работа е тесно поврзана и неделива од лабораториската. Програмата е поделена во неколку целини:

- Општи гледишта на специјализацијата (1 месец)
- Теоретска специјалистичка настава (5 месеци)
- Орална и максилофацијална хирургија (1 месец)
- Пародонтологија (1 месец)
- Ендодонција со реставративна стоматологија (1 месец)
- Ортодонција (1 месец)
- Фиксна протетика (13 месеци)
- Мобилна протетика (13 месеци)

По завршување на теоретската специјалистичка настава, следи влезен колоквиум кој се полага кај менторот. Со положување на колоквиумот, кандидатот се упатува на совладување на практични и теоретски знаења од области неопходни за решавање на протетските случаи т.е. на екстерни турнуси, кои на крај завршуваат со колоквиум од соодветната област.

Потоа следи турнус на базичниот предмет, протетика, каде што кандидатот ги совладува вештините од областа на фиксната и мобилната протетика и изработува семинарска работа.

На крај следи предиспитен завршен колоквиум и специјалистички испит.

4. Усвоени знаења и вештини: степен А, Б

А – треба теоретски да знае и самостојно, рутински да изведе терапевски зафат

Б – треба теоретски да знае и да изведе терапевски зафат – интердисциплинарност

Општи гледишта на специјализацијата (1 месец)

- научно-истражувачка работа
- донесување на клиничка одлука
- комуникациски вештини
- тимска работа
- управување на системот
- способност на стекнување и пренесување знаење
- етика и прописи
- промоција на здравјето

4.1. Општ дел на специјализацијата

4.1.1. Анатомија на глава и врат, орална празнина

- горна вилица
- долна вилица
- мастикаторна мускулатура

- плунковни жлезди
- темпоромандибуларен зглоб
- nervus trigeminus
- јазик
- 4.1.2. Физиологија на стоматогнатиот систем
 - физиологија на дишење
 - физиологија на голтање
 - физиологија на цваќање
 - физиологија на говор
- 4.1.3. Неврологија
 - класификација на болните синдроми на орофацијалната регија
 - етиологија, терапија и реакција на протетска терапија
 - миофункционални вежби и терапија
- 4.1.4. Психологија
 - на адолесценти, возрасни и геријатриски пациенти
 - карактеристики на мотивацијата и соработката на пациентот за протетска терапија
 - влијанието на изгледот и функцијата на стоматогнатиот систем врз психата на човекот
- 4.1.5. Епидемиологија
 - принципи на епидемиолошки истражувања
 - методологија на истражувањето
 - избор на примероци и контролни групи на истражувањето
 - анализа на податоци и критичка интерпретација на добиените резултати
- 4.1.6. Истражувачка методологија
 - научна филозофија
 - етика на истражување на луѓе и животни
 - аналитички преглед на трудовите од биомедицински и клинички истражувања
 - протокол на истражувањето
 - интерпретација на сопствени истражувачки резултати
 - процена на вредностите и заклучоците во истражувачките трудови
 - пишана и говорна форма на презентирање на добиените резултати
- 4.1.7. Биостатистика
 - статистичка методологија
 - вообичаено користење на статистичките постапки
 - постапки на обработка на податоци
 - вреднување на статистичка методологија
 - вреднување и интерпретација на резултати од клинички истражувања
- 4.1.8. Стерилизација и дезинфекција
 - средства, опрема и техника
 - инструменти
 - работна површина
 - превенција од пренесување на инфекции
 - работа со високоризични пациенти
 - контрола на материјали опасни по здравјето на пациентите и персоналот
- 4.1.9. Управување и организација со работата
 - опремување (дизајн) на протетската ординација
 - опремување (дизајн) на заботехничка лабораторија
 - избор, едукација и контрола на квалитетот на помошниот персонал
 - финансирање и администрација на протетската специјалистичка пракса

-професионална етика

4.1.10. Познавање на правила и прописи

- правила и прописи кои се однесуваат на специјалистичката протетска пракса
- одговорност и можност за судска тужба во случаи на несовесно лекување
- можност за различни осигурувања
- постапки во случај на појава на тужба

2.Теоретска специјалистичка настава (5 месеци)

- општи поглавја опфатени со семинари и работни групи
 - степен на знаење А
 - техники на снимање и анализа на интраорални и екстраорални рентгентски снимки, телерентгенографија, томографија, ортопантомографија
 - оклузија 1
 - оклузија 2 и функција
 - оклузија 3 и темпоромандибуларни дисфункции
 - терапија на дисфункции- физикална терапија, миофункционални вежби
 - терапија со нагрини шини, привремена и трајна протетска терапија
 - класификација на беззабноста
 - класификација на беззабноста- спрема меѓусебниот однос на преостанатите заби во устата (зачуван меѓувилчен однос, пореметен меѓувилчен однос)
 - мастикаторни сили и нивното значење во протетската терапија
 - протетски материјали – биокомпатибилност
 - естетско значење на протетските изработки
 - клиничко-лабораториски постапки во изработка на протетските изработки
 - дијагностика, план на протетска терапија и терапија на делумно беззабни пациенти
 - дијагностика, план на протетска терапија и терапија на тотално беззабни пациенти
 - имплантологија – суперструктури над денталните импланти
 - естетски ретенциски елементи
 - особености на протетско згрижување на деца и геријатриски пациенти
- После завршување на теоретска настава следува проверка на знаењето со колоквиуми.

Фиксна протетика (13 месеци)

а. Семинари - лабораториски

- анализа на извори на грешки во техника при леење на коронки и мостови
- видови и карактеристики на моделите во фиксна протетика
- улога на лабораториската изработка врз терапевската вредност на протетските конструкции
- улога на паралелометарот при планирање на комбинирана протетска изработка
- атачмени во стоматолошката протетика
- полимери зајакнати со влакна и нивна примена
- синтетски смоли- состав и примена
- керамика во стоматолошката протетика
- едноделно леани фиксно-протетички изработки

б. Семинари- клинички

- последници од неуспехот на протетската терапија
- начини и постапки на заштита на устата и забите во тек и после препарација
- морфолошко анатомски промени на стоматогнатиот состав предизвикани со губење на забите
- рехабилитација на пациентите со клиничка слика на патолошка абразија

- фактори на процена на забите носачи
 - телескопски коронки
 - орална рехабилитација на пациенти со расцеп
 - тело на мост
 - начин и протокол на препарација на забите во стоматолошка протетика
 - карактеристики и поделба на отпечатоците во фиксна протетика
 - препарација на забите за адхезивни мостови и цементирање
 - адхезивни врски
 - Мериленд мостови- индикации и контраиндикации, изведба, план, материјал
 - геронтолошки аспект на стоматолошката протетика
- После слушање на семинарот следи проверка на знаењето со колоквиуми.

в. Практична настава

1. Степен на вештини А

- клинички преглед и анализа на стоматогнатиот систем на делумно беззабни пациенти
- водење на медицинска документација
- анализа на РТГ
- запознавање на пациентот со можностите и резултатите на протетската терапија
- клиничка функционална анализа
- симнување на стари фиксно-протетички конструкции
- проценка на забите носачи (биолошки фактор)
- протетска терапија на конзервативно и ендодонтски лечени заби
- препарација на коренски канали
- моделирање на надградби
- одбирање и апликација на анестезија
- заштита на ендодонтот, пародонтот и усната шуплина при препарација на забите
- планирање на границата на препарација на забите со оглед на состојбата на маргиналниот пародонт
- препарација на забите во зависност од видот и бројот на коронки
- заштита на препариран заб
- избор и примена на отпечатоци
- одредување на меѓувелични односи и пренос на моделот во артикулатор
- изработка на привремени коронки
- изработка на студио дијагностички модели
- изработка на работни модели со подвижни трупчиња
- интраорална и екстраорална регистрација на граничните движења на мандибулата
- избор и употреба на артикулатори во фиксна протетика
- индивидуално програмирање на артикулаторите
- изработка на нагизни шини и нивна примена
- проба и упасување на фиксно-протетички и комбинирани изработки
- одредување на боја кај фиксно-протетички изработки
- избор на средства за привремено цементирање и привремено цементирање
- трајно цементирање на фиксно-протетичките конструкции
- контрола на протетската изработка
- отпечатоци и терапевски постапки во имплантно-протетска терапија
- изработка на повеќеделни протетички конструкции на непаралелни носачи
- избор и примена на естетски ретенциски елементи за парцијална протеза во склоп на фиксно-протетички конструкции

- изработка на фиксно-протетички контрукции кај ризични пациенти
- изработка на фиксно-протетички контрукции кај деца
- изработка на фиксно-протетички конструкции кај хендикепирани пациенти
- протетички контрукции кај акутни и хронични трауми на забите
- репаратура на протетички конструкции
- реоклузија на фиксно-протетички конструкции

2.Степен на вештини Б

- интердисциплинарни консултации и одредување на план на протетска терапија
- функционална анализа
- кинематско одредување н терминална шарнирска ооска со графичка регистрација
- гнатодинамометриско испитување на активностите на мастикаторните мускули
- терапија на дисфункции
- орално-рехабилитциски постапки кај аномалии, расцепи и после максилофацијална хируршка терапија

Во текот на специјалистичкиот стаж специјализантите во заботехничка лабораторија учествуваат во сите фази на изработка на фиксно-протетички конструкции.

До завршување на фиксно-протетичка програма од стажот специјализантите треба да ги положат колоквиумите од фиксна протетика.

Мобилна протетика (13 месеци)

а. Семинари - лабораториски

-анализа на грешките при техниката на излевање и полимеризација на парцијални и тотални протези

- видови и карактеристики на моделите во мобилната протетика
- материјали, принципи на планирање и постапки при изработка на скелетирани протези
- поделба, форми и елементи на парцијални протези
- постава на заби кај тотална протеза
- постава на заби кај парцијална протеза
- полимеризирачки постапки во мобилна протетика

б. Семинари - клинички

-Превенција на ресорптивните промени кај носители на парцијални и тотални протези

-Биостатика и биодинамика на протезите врз основа на планираното оптеретување

-Отпечаточни постапки во мобилната протетика

-Граница на издржливост на забот носач при ретенција на парцијална протеза

-Гранични движења и положба на маңдибулата и нивно значење за прилагодување на артикулатор со средни вредности

-Однос на оклузиска морфологија на дисталните заби и функционалните оклузални контакти

- Кефалометриска анализа кај носители на парцијални и тотални протези
- Ретенција на парцијални протези
- Анализа на артикулација на гласовите кај носители на протетски конструкции
- фактори на ретенција и стабилизација кај тотални протези
- Вертикална и хоризонтална димензија на оклузија
- Патолошки промени на лежиштето на тотална протеза
- Постава на фронтални заби
- Постава на латарални заби

По слушање на семинарот следува проверка на знаењето со колоквиуми.

в. Практична настава

1. Степен на вештини А

-клинички преглед и анализа на стоматогнатиот систем кај делумно и целосно беззабни пациенти

-водење на медицинска документација

-анализа на рентген снимки

-клиничка функционална анализа

-план на терапија и запознавање на пациентот со можностите и резултатите од терапијата

-вид и избор на анестезија

-проценка и избор на заб носач како составен елемент на парцијална протеза

-планирање на обликот на базата и елементите на парцијална протеза

-препарација на забите во зависност од ретенцијата и стабилизацијата на протетската

изработка

-испитување на резилитетот на слезницата и прилагодување на лежиштето на протезата за прифаќање на мобилната протеза

-избор на материјалот и отпечаточната постапка со посебен осврт

на функционалниот отпечаток

-одредување на меѓувличните односи

-изработка на дијагностички и работни модели

-планирање на правецот на внесување и вадење на скелетирана протеза

-употреба на паралелометар и одредување на заеднички протетски екватор

-интраорална и екстраорална регистрација на граничните движења на мандибула

-употреба на артикулаторот во мобилна протетика

-индивидуално програмирање на артикулаторот

-планирање на обликот и елементите на скелетирана протеза

-планирање на видот и обликот на кукичките

-гингивални ретенциски елементи - пелоти

-избор и употреба на естетски ретенциски елементи во комбинирана протетска терапија

-одредување на боја, големина, форма и вид на вештачки заби

-избор на правила, начин и можност за поставување на вештачки заби

-проба на заби во парцијална протеза

-проба на заби во тотална протеза

-вградување на естетски ретенциски врски во протезна база со директна постапка

-изработка на мобилна протеза кај ризични пациенти

-планирање и протетска терапија кај имедијатни протези

-планирање и протетска терапија кај покровни протези

-планирање и протетска терапија кај протези ретинирани над импланти

-планирање и изработка на нагрисни шини и нивна примена

-реоклузија на протези

-предавање на готови протези

-изработка на мобилни протези кај деца

-заштита на стоматогнатиот систем во спортот – штитници за уста и заби

-репаратура на прелом на базата и елементите на парцијална протеза

-подлагање на базата на мобилните протези

2. Степен на вештини Б

Инструментална функционална анализа

- електромиографска регистрација на активностите на мускулите
- интередисциплинарен пристап на протетска терапија на целосно беззабни пациенти
- кинематско одредување на терминалната шарнирска оска со графичка регистрација
- планирање на протетска терапија со ресекциони протези

Во текот на специјалистичкиот стаж специјализантите поминуваат во заботехничката лабораторија каде што соработуваат во сите фази на изработка на мобилните и комбинираниите конструкции.

До завршување на мобилно-протетската програма од стажот специјализантите треба да ги положат сите колоквиуми од програмата на мобилниот протетски дел од специјалистичката надградба.

Максифацијална со орална хирургија (1 месец)

Во текот на стажот специјализантот се запознава со основните начела на орална и максифацијална хирургија и стекнува потребни знаења за:

- изборот на анестетикот, видови анестезии и можности за компликации
- анестезиологија и реанимација
- алергиски реакции и анафилактички шок
- хемостаза
- хируршка обработка на рана
- претпротетска хирургија
- сериска екстракција на заби, обликување на гребен и затварање на рана
- изработка на палатинални плочи и плочи за алвеоларни гребени
- теорија и материјали за осеоинтеграција
- хируршки аспекти во имплантно-протетска терапија
- хируршки техники во дентална имплантологија
- обуратори
- отворачи на уста
- миофацијална болка

-интердисциплинарен пристап во лечење на хируршки дефекти на вилиците и лицето

По завршување на стажот се врши проверка на знаењето на специјализантот со колоквиум.

Пародонтологија (1 месец)

Во текот на стажот специјализантот се запознава со основните начела на пародонтологијата и стекнува со потребните знаења за:

- Основна класификација, симптоматологија и епидемиологија на пародонталната болест
- фактори за појава на пародонталната болест
- Анатомска и хистолошка градба на пародонтот
- Биолошка ширина на пародонталното ткиво
- Физиолошки и нефизиолошки оптеретувања на пародонталното ткиво
- Оклузална траума
- Пародонтално –профилактички став и постапки
- Иницијална терапија на пародонтална болест – хигиена на усна празнина
- Пародонтална подготовка на забите за протетска терапија
- Пародонтален аспект на имплантно-протетска терапија
- Односот на протетската работа и здравјето на пародонталното ткиво.

Ендодонција со реставративна стоматологија (1 месец)

Во текот на стажот специјализантот се запознава со основните начела на ендодонцијата и реставративната стоматологија каде што е стекнува со потребни знаења за:

- хистологијата на тврдите забни ткива и забната пулпа
- физиолошки специфичности на забната пулпа и перирадикуларното ткиво
- физичко-хемиски оштетувања на тврдите забни ткива
- конвенционални техники на обработка на кавитетите и терапија со полнења
- Основи на адхезивни техники
- Техники на обработка и лечење на коренските канали
- Материјали и постапки за реактивна дентиногенеза и заштита на дентинска рана
- Современи материјали и тераписки постапки во ендодонцијата и реставративната

стоматологија

По завршување на стажот се врши проверка на знаењето на специјализантот со колоквиум.

Ортодонција (1 месец)

Во текот на стажот специјализантот се запознава со основните начела на ортодонцијата каде што се стекнува со потребни знаења за:

- раст и развој на орофацијалниот систем,
- функции на орофацијалниот систем,
- етиологија, дијагностички постапки, цели и план на терапија
- ортодонтски техники

Завршување на специјализацијата

Главниот ментор констатира дека специјализацијата е завршена, откако ќе провери дали е запазено предвиденото времетраење на специјализацијата, исполнувањето на предвидените услови во поглед на здобиеното знаење, бројот на квалитетот на извршените интервенции и дали предвидените колоквиуми се успешно положени.

Специјализацијата завршува со специјалистички испит и презентација на специјалистички труд.

ПРОВЕРКА НА ЗНАЕЊЕТО

За гарантирање на соодветен квалитет на специјализација се проверува здобиеното знаење и способности на специјализантот со постојан надзор и повремени колоквиуми за проверка, кои специјализантот ги полага. Проверка на знаењето се изразува и со учество во научно истражувачка работа, презентирање на интерни или јавни стручни средби, објава на стручен или научен труд. Проверка на знаењето на останатите предмети завршува со колоквиум, во рамките на предвидениот материјал и времетраењето на предметот.

Специјалистички испит

Покрај исполнување на општите услови за пристап кон специјалистичкиот испит специјализантот треба:

-пред главниот ментор и именуваната испитна комисија да покаже пет документирани клинички примери на протетско решавање или рехабилитација од различни делови на стоматолошката протетика (анамнеза, дијагноза, план, постапки за подготовка и текот на протетското решение со компјутерска презентација на состојбата пред, помеѓу и по изработка на протетскиот надоместок).